

ból ember legyen, olyan ember, aki maga is ad majd a társadalomnak. Nem az a fő szempont, hogy kiből mi lesz, mennyi csillogást sikerült bevonni. Ahogy Böjte Csaba fogalmaz: „a peremen élő emberek könnyebben megnyílnak egymás felé. A társadalom perifériáján vannak az árvák, az elhagyott gyermekek, a fogyatékosok is. Nemcsak könnyebben értjük, hanem könnyebben szeretjük is egymást.” Ez a magyarázata annak, hogy egyik leggyümölcsözőbb kapcsolat a Nem Adom Fel Alapítvánnyal alakult ki. Ez a magyarázata a Szent Ferenc Alapítvány nevelési céljainak is: ma én kapok, holnap én adok. Naivan egyszerű a sokszor túlbonyolított viszonyaink között, viszont esetükben működik.

Lapszerkesztőként dolgozom, az erdélyi, partiumi katolikusok kiadványait szerkesztem, sok írás érkezik hozzánk. Egyik küldemény nagyon megragadott: egy nevelőanyuka a rá bízott kamaszlány írásait ajánlotta a figyelmembe. Kiemelte, hogy ez a nehéz körülmények közt tengődő nagycsaládból odakerült lány rendkívül következetes, szorgalmas, érett és komoly, olyannyira, hogy neki, a felnőttnek nemegyszer példakép. Azok az írások egy komoly X-XI-edikes alapos, de még nyers fogalmazásai voltak. Aztán egyszer csak gyakorlatra fogadott a szerkesztőségünk diákokat, és elkísérte őket egy komoly lány. Amikor aztán bemutatkozott, a név ismerős volt: megtudtam, hogy egyetemre jár, mégpedig egyszerre három szakot végez, mert ő tudja: neki sokkal többet kell teljesítenie, mint másnak, hiszen sok terve mellett a testvéreit is támogatni szeretné, valamint mihamarabb önállóvá lenni. Engedélyt kért, hogy ő maga is hozzánk jöhessen majd gyakorlatra, amikor annak az ideje eljön. Különböző szemináriumi dolgozatainak továbbgondolt változatát közöltük, mert érdekes kutatási irányok felé nyitott, a feldolgozás mellett saját gondolatokat is megfogalmazott. Legutóbb olyan tanulmányát közölhetjük, ami úttörő levéltári kutatásra alapozva tár fel egy még előtte senki által nem kutatott erdélyi egyháztörténeti korszakot. Ami a történetet kerekké teszi: tanulmányát egykori nevelőanyukája írásával egy lapszámunkban közöltük. Az átlagos szerző örül a közlésnek, elkönyveli mint tény, mint saját érdemét, mint természetes dolgot. Ez az egykor a Szent Ferenc Alapítványnál nevelkedett lány elektromos levélben megköszönte nemcsak a közlést, hanem azt aényt, hogy kedves nevelőanyukájával egyszerre jelenhetett meg. Az olvasó erre is legyinthet: túlzott érzékenykedés, a mai, túlbonyolított életünk nem bír el effélett, nincs idő, régmódi szokás. Úgy vélem, a Szent Ferenc Alapítványnál kapott tarisznya fontos része az ilyen hamuba sült pogácsa. Ahogy Csaba testvér fogalmazta: „szeretném, ha [...] azt mondanák: ezekkel a sérültekkel, fogyatékosokkal, árvákkal jobb a világ, mint nélkülük.” Én meg vagyok győződve arról, hogy az érzékeny, felelős, nyitott és a kapottat megköszönni tudó emberekből emberségesebb társadalom épül.

Bodó Márta

ELSZAKADÁS

■ Akkor is divatja volt az utazásnak, amikor nem utazhattunk. Amikor cseppben ismertük meg a tengert, s csak ritkábban a tengerben a cseppet. Kisebb távokat terveztünk, akkorákat, amelyek kifertek a piros útlevel ablakán. (A fiatalok kedvéért, akik már útlevel nélkül is utazhatnak: Magyarországon a rendszerváltásig egy közembernek három útlevele lehetett: a piros a szocialista országokba, a kék nyugatra és sárga színű a kishatárforgalomban, például a Szögédéből Szabadkára utazóknak. Ablaknak pedig az útlevelekbe bélyegzett, lila kiutazási engedélyt hívták.)

Erdély volt az úti cél. Minden Kolozsvárra megváltott vonatjegy hazafias tettek minősült. Miközben elviseltük a kolozsvári magyar gőgöt, megvetést is: Ti ott kóláztok Budapesten az önfeledt többségi létben, mi meg itt kitarunk. Néma

viszontgőggel feleltünk: Honnan tudjátok? Hisz alig utazhattok. Akiknek autójuk volt, Moszkvicsuk a Moszkvai Kisautógyárból, később Zsigulijuk Togliattiból, azok a Hargitán kis fenyőágot tűztek a lökhárítóra, amit a kijáratnál a román vámos elvett. Kádár János 1958-as marosvásárhelyi beszéde után: „Itt laknak magyar származású emberek is [...]”, kezdett talán föltápáskodni a magyar? Vagy csak méltóságát egy letépett fenyőágra akasztva igyekezett beilleszkedni?

Itthon pedig vásároltuk a szolidaritási bélyegeket Latin-Amerika szenvedő népei számára, és az úttörőtáborokban énekeltük az elnyomott haladó néger, az amerikai polgárjogi harcos Paul Robeson (1898–1976), az apja még rabszolgának született, Mississipp-dalát. És eszünkbe se jutott, eszünkbe se juthatott, hogy itthon is volna kikért szolidárisnak lennünk, hogy nekünk is volna miért harcolni polgárjogilag. Például azért, hogy mi is kaphassunk útlevelet Washingtonba, ne csak Paul Robeson Moszkvába:

*Zsong a folyó, a bendzsó remeg,
oly búsán dalolnak a négerek,
és messze viszi a Mississippi a négerek bús dalát.*

Nem gondoltunk arra, hogy mi vagyunk Európa fehér négerei, hogy a dalt így is énekelhetnénk:

*Zsong a folyó, a bendzsó remeg,
oly búsán dalolnak a székelyek,
és messze viszi a Szeret vize a csángók bús dalát.*

A néger szót használni ma már nem illendő. Nálunk ugyan nem volt rabszolgaság, mint a demokratikus Egyesült Államokban, tehát a szó nálunk biztosan nem azt jelenti, amit ott. De Amerika nyelvi nagyhatalom is, amit ő mond, az úgy van. És már nem mondja azt, hogy néger. De mit mondhatnék én, hogy kifejezzem, amit mondani szeretnék? Fehér afroamerikai? Ez meg baromság. Egy kicsi stilsztika is milyen gyorsan leleplezi a polkorrekt alkalmatlanságát a valóság szavakba öntésére.

Míndez eltűnt és megmaradt.

Azonban természetes vágya az embernek, hogy a gyerekeinek megmutassa fiatalkori tájait, hogy beavassa őket a világába. És elcsodálkozik, amikor kiderül, hogy ők ellenben nem erre vágnak. Nem egy szűk világ mégisörömeinek emlékeire. Elcsodálkozik, amikor megkérdezi tőle a nyolcéves kislánya: És fogunk utazni majd olyan külföldre is, ami régebben nem Magyarország volt?

Zelei Miklós